

PREDIKAN VID HÖGMÄSSA LÅNGFREDAGEN 22/3 1940

I GAMLEBY KYRKA.

TEXT: FEMTE AKTEN.

PSALMER: 79:1-2, 92:1-5, 94:-, 89:1-4, 76:8.

I Jesu, vår Frälsares, namn. Nåd vare med eder och frid av Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus. Amen.

Texten läses.

Herre, vi bedja dig, att du ville skriva dessa ord i våra hjärtan.

Den 5:te akten ställer den förtrampade Barmhärtighetens Majestät för våra ögon. Vi se vår Frälsare utlämnad åt den mänskliga råheten utan gräns, vi se honom som en förtrampad och förhånad, utblottad människa. Men vi höra honom för det andra tala barmhärtighetens och kärlekens ord såsom aldrig tillförne, mitt i lidandet. Därför går han också för det tredje såsom en segrande Konung ut ur Långfredagens natt, ty det var just barmhärtigheten som var hans gärning, och i den gärningen led han aldrig nederlag. Var och en av dessa tre sanningar vill vi idag betrakta för sig. Vi vill stanna särskilt för vart och ett av de 3 ord, som bilda vårt ämne: Den Förtrampade - Barmhärtighetens - Majestät. Och vi knyter denna vår Långfredagsbetraktelse till det som Frälsaren själv säger under sitt korslidande. 7 gånger upplåter Herren sin mun och talar från sitt kors. 7 heliga korsets språk ha bevarats åt oss genom den Heliga skrift. Vi vill lyssna till dem alla och taga dem till hjärtat.

Först: Kristus dör som en förtrampad och utblottad människa.

"Han kom till sitt eget, men hans egna togo icke emot honom." Folkets andliga ledare såg i hans ord och gärning icke ett budskap från Gud utan tvärtom en villoandes verk. Folket självt, som vid hans intåg i huvudstaden hänfört hyllat honom såsom Konung, tröttnade vid hans undervisning och valde Barabbas till sin man. Herodes och hans krigsmän begabbade honom och klädde honom under hånleenden i lysande kläder. Pilatus och den romerska vakten krönte honom med törnekronan och slog honom i ansiktet. Korset bar han själv ut till Huvudskalleplatsen, där han fick sin plats mellan två förbrytare och där hänsynslösa knektar delade hans mantel och kastade lott om hans livklädnand. Var fanns nu makten och konungaväldet? Vad kunde ge någon anledning att tro, att den, som här hanterades av den skoningslösa pöbeln, var Världens Herre och den Allsväldige Gudens utvalde?

Så utblottade han sig själv och "befanns i utvärtes måtto vara såsom en människa". Han vek inte undan från något av människans vidriga villkor. Han hade sett dagen i det simpla stallet, han hade smakat föraktets och ringhetens bitterhet till det yttersta. Och på korset är det också den utblottade människan, som talar, då han ber om en dryck att stilla sin törst vid: "Jag

törstar". Han står icke utanför det mänskliga livets torftighet, dess hunger och dess törst. Han är, såsom bekännelsen säger, sann människa.

Men ännu längre skulle hans mänskliga nöd sträcka sig. Han skulle smaka även det yttersta lidandet, då icke endast kroppen är offer för angreppen från onskans härspekt. I den tyngsta kampen är det, som om den dittills obrutna gemenskapen med Fadern i himmelen skulle svikta, som om hjärtats visshet om vägen skulle fråntagas honom. "Elí, Elí, lema sabaktam - Min Gud, varför har du övergivit mig?" Den kalk, som räcktes honom under blodsvettens natt i Getsemane örtagård, synes vara även den Enfödde Sonen övermäktig, och mörkret har lagt sig mellan korset på Golgata och Guds himmel, där Fadern bor, outgrundlig i sitt rådslut.

Ingenstädes är Kristi människogestalt så lik andra människors som här. Aldrig blir det klarare, att "den som icke visste av någon synd, honom har Gud gjort till synd, för att vi skulle bliva rättfärdighet från Gud", som aposteln säger. Han, som skulle bringa oss ljuset från Gud bär det som en fackla med knapp och sparsam eld in i vårt mörker, så långt in i den jordiska nödens alla skrymslen och vrår, att ljuset hotar att försvinna och mörkret berder sig på att segra. Så lider han utan förställning som en av oss, som en förtrampad och utblottad människa.

Därnäst: Kristus förblir Barmhärtighetens budbärare in i döden.

Hur har denna förtrampade och smädade man kunnat segra? Hur kan det vara möjligt att han, som fann sin död i övergivenhet och nöd, korsfäst bland rövare, har kunnat bli tidernas Herre och århundradenas Konung, till vars ord släkte efter släkte gått i tacksägelse och med lovsång? - Gud var honom nära och handlade genom honom med sin värld såsom aldrig förr och aldrig senare i evighet. Han satte in sitt evangelium, som är budskapet om Guds barmhärtighet, han satte in det i sin skapade värld genom Honom, som här hanteras skändligt av fåkunniga människor. Därför hängde allt på Kristi trohet mot detta evangelium, barmhärtighetens ord och gärning mot syndiga och ovärdiga människor. Att Kristi makt och storhet i världens ögon utplånades till sista resten i korsets natt, var icke något nederlag. Det var icke makt han var kommen att uppenbara. "Han kom icke för att härska utan för att tjäna och giva sitt liv i lösen för många." Men om Kristi barmhärtighet sviktat, då hade Faderns gärning i honom sviktat. Då hade mörkrets furste hemburit segern. Men Herren var orubbligt trogen in i döden. Det som verkligen var Han, barmhärtigheten, led aldrig nederlag. Alla, som stodo där, fick del av hans starka kärlek.

De närmaste hugnades med hans omvårdnad och brinnande längtan att bistå och hjälpa. "När Jesus nu fick se sin moder och bredvid henne den lärjunge, som han älskade, sade han till sin moder: "Se, din moder". Och från den stunden tog lärjungarna henne hem till sig."

Men ännu längre sträckte sig hans barmhärtighet. Krigsmännen, som spikade fast honom och som delade hans kläder, hörde icke ett ord av bitterhet utgå från hans mun. "Såsom ett får fördes han bort till att slaktas, och såsom ett lamm, som är tyst inför den som klipper det, så öppnade han icke sin mun." Men när ett ord om krigsmännen och deras handling stiger från

hans läppar, är det ett barmhärtighetens ord och en kärlekens bön: "Fader, förlåt dem, ty de veta icke vad de göra".

Och till sist glesnar skaran. Nu finns där endast två människor kvar, de båda förbrytarna på sina kors, en på vardera sidan om Frälsaren. Den ene smädar, och den andre beder. På smädelsena svarar Herren intet, ej ett enda ord till svar på angreppet, endast helig tystnad. Men på den andres bön måste barmhärtighetens Konung åter ta till orda, trogen det kall, som evangeliets Gud lagt på hans skuldror: "Sannerligen säger jag dig: I dag skall du vara med mig i paradiset". In i det yttersta levde kärleken till människors barn i hans barm. Inför ingen tvekade han: icke inför de förhårdade krigsknektarna, icke inför rövaren, som led vad hans gärningar voro värda. Så förblev Kristus Barmhärtighetens budbärare in i döden.

Till sist: Därför går vår Frälsare med segerns Majestät ut ur korsets död.

"Därför har Gud upphöjt honom över allting och givit honom det namn, som är över alla namn." Genom den Enfödde Sonens trohet in i döden segrade evangeliet för eviga tider. Såsom förtrampad och utblottad är Kristus sann människa, såsom Barmhärtighetens Konung är han sann Gud: Fadern är sådan, som Kristus var. Uppståndelsen på tredje dagen är bekräftelsen på en redan vunnen seger, vunnen på korset. Och sedan denna seger fått sin bekräftelse, igenkände de kristtrogna även i den förtrampades och utblottades drag den gudomlige Konungens ansikte. De uttydde med öppnade ögon de gamla skrifterna. Hans bön om vatten att stilla sin törst vid, hans rop till Fadern med den förtvivalade frågan, varför Gud övergivit honom, dessa Jesu ord från korset, som vittna om hans mänskliga nöd, blev tecken på hans konungliga majestät, vittnesbörd om att han var Messias, som skulle komma i världen. Den gammaltestamentliga sångaren hade lagt dessa ord i den kommande Messiaskonungens mun, och de fullbordades genom Kristus, just därför att han var en människa, som verkligen törstade och kände ångest. Ett för vår tanke ogenomträngligt sammanhang råder det mellan Frälsarens förnedring och hans seger, mellan hans Gudom och hans enkla mänsklighet. Genom Guds egen smälek blev evangeliet till. Det småkloka mänskliga förståndet har firat triumfer, när det gällt att vanhelgande söka utplåna sanningen, att Gud försonades genom lidandet på Golgata kors, att Frälsaren bar Guds vrede på sin tunga vandring. Vi ha icke att söka förklara det, som icke kan förklaras. Vi böjer oss under den gåta, som här ställes i vägen för vår tankekraft, och vi mottaga i stället med tacksamma hjärtan den gåva, som är frukten av vår Frälsares ångest och vanda: evangeliet om våra synders förlåtelse. Ty detta är Kristi verk, fullbordat genom den orubbliga troheten mot barmhärtighetens budskap, in i det sista fasthållet emot krigsmän och rövare.

Därför kunde han också i dödens stund från sitt förhånade kors som en segrande Konung ropa ut de orden: "Det är fullbordat". Verket var slutfört utan vacklan. Aldrig upphörde han att vara barmhärtig, hur än våld och ondska tornade upp emot hans kors. Det som var hans gärning, honom given av Fadern, hade ingen kullkastat. Den vilja, som icke begärde annat än att få vara god, kunde icke rubbas ens av den smädligaste död. Och därför kan han också efter

fullbordat verk ånyo vända sin blick till Fadern, vars ansikte icke längre döljes av töcken utan strålar av kärlek. Enheten mellan Fadern och Sonen är åter obruten, ja starkare än någonsin, ty Fadern och Sonen äro ett, när Kristi gärning är fullbordad och det sista ordet från korset stiger upp mot himmelen: "Fader, i dina händer befaller jag min ande." Med segrns Majestät går vår Frälsare ut ur korsets död.

Vi som idag lyssna till Långfredagens evangelium leva på denna seger, som Han vann. Guds förlåtelse står oss till buds och räcket oss i Ordet. Men ta vi denna förlåtelse åt oss, så höra vi också Kristus till. Och "lärjungen är icke förmer än sin mästare". Drabbades Kristus av smälek i denna världen, så höra vi icke honom till, om icke smäleken drabbar oss. Visade Kristus barmhärtighet utan skranka (gräns) mot den djupast fallne, så höra vi icke honom till, om vi icke själva äro redo att visa barmhärtighet utan villkor. Men gå vi sålunda in i hans smälek och hans barmhärtighet, så är också livets krona utlovad åt oss. Den gives oss väl ej på denna jord, där våld och synd regerar och håller oss alla i sitt band. Men "den till änden trofast är, han en gång livets krona bär, som Herren Jesus giver." Då blir Kristi seger verklighet även för den fattige lärjungen. Då uppenbaras även på honom Den Förtrampade Barmhärtighetens Majestät. Amen.

Låt oss bedja! (Bön på Långfredagen)